

MUZEUM DIECEZJALNE SZTUKI RELIGIJNEJ W LUBLINIE

Muzeum Diecezjalne w Lublinie istniało kilka lat w okresie międzywojennym. Zgromadzone tam eksponaty nie przetrwały jednak okupacji. Obecne Muzeum powstało z inicjatywy i starania obecnego Ordynariusza lubelskiego J. E. Ks. Bpa Bolesława Pylaka. Jeszcze jako Biskup Sufragan widział potrzebę utworzenia takiej instytucji przy Kurii Biskupiej i zobowiązał swoich współpracowników do organizowania zaplecza pod przyszłą placówkę. Ostatecznie otwarcie Muzeum potwierdził dekret Ks. Bpa Ordynariusza z dnia 26 sierpnia 1975 roku. Otrzymało ono wtedy kilka pomieszczeń w budynku przy ul. Podwałe 15. Jednocześnie na mocy decyzji Ks. Biskupa w organizm Muzeum weszła Wieża Trynitaraska pozostając dalej dzwonnica katedralną.

Większość muzeów diecezjalnych istniejących w Polsce gromadzi najcenniejsze dzieła sztuki sakralnej z danego terenu dla celów ekspozycyjnych. Są one wyrywane z kościoła, choć mogłyby tam jeszcze funkcjonować. Specyfika naszego Muzeum od samego początku polegała na trosce i pracy profilaktycznej zmierzającej do zabezpieczenia najwartyściowszych obiektów w terenie — w ich naturalnym kontekście historycznym. Sama ekspozycja była dla nas i jest obecnie sprawą drugoplanową. Nie oznacza to wcale, że poniechaliśmy w ogóle ekspozycji. Wiadomo bowiem, że z muzeum łączy się jakieś pokazywanie zabytków. Do tego potrzebne były pomieszczenia. Przekazana nam Wieża Trynitaraska częściowo zaspokoiła te potrzeby. Zdajemy sobie sprawę, że Muzeum nasze jest ciągle w stadium rozwoju. Czeka nas dalszy trud jego tworenia.

Prace przy Wieży trwały cztery lata i realizowane były w kilku etapach. Najpierw dokonano remontu elewacji i hełmu. Prace te wykonała parafia katedralna. Dwa lata prowadzone były intensywne prace we wnętrzu oraz ostatni etap na przestrzeni roku dotyczył przygotowania i umieszczenia obiektów ruchomych czyli wyposażenia. Prace te wykonali studenci historii sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego pod kierunkiem ks. prof. Władysława Smolenia.

Przy realizacji prac kierowaliśmy się zasadą: uszanować zabytkowy charakter wnętrza, zastaną monumentalną konstrukcję drewnianą, a jednocześnie stworzyć warunki dla umieszczenia zabytków i uczynić Wieżę dostępną dla zwiedzających.

Przed przystąpieniem do prac remontowo-adaptacyjnych dokonaliśmy wszechstronnych badań Wieży: architektonicznych, wytrzymałościowych, mikologicznych, dokonaliśmy pełnej inwentaryzacji Wieży. Biorąc pod uwagę koszty całego remontu adaptacyjnego, jak i własne możliwości finansowe postanowiliśmy realizować prace systemem gospodarczym. Wy-

konaliśmy cały szereg prac zarówno ciesielsko-stolarskich, jak i murarskich i ślusarskich. Wyremontowaliśmy wszystkie stropy, większość okien wymagała wymiany, całkowicie zostały wymienione schody i doprowadzone w nowy sposób, bardziej funkcjonalny. Założyliśmy nową instalację elektryczną, nagłośnienie, oszkliliśmy wszystkie okna. Wykonaliśmy dezynfekcję i impregnację całej konstrukcji drewnianej. Aby wykonać tak rozległe prace, musieliśmy pokonać wiele przeszkód, jeśli nie wspomnieć kłopotów finansowych. Gdyby nie fakt, że sprawie tej patronował sam Ks. Bp Ordynariusz, na pewno nie dalibyśmy rady. Myślmy jednak, że trud ten opłaciło się ponieść. Od momentu otwarcia do dnia dzisiejszego przewinęło się przez Wieżę około 250 000 zwiedzających, w tym większość w grupach zorganizowanych. Zorganizowaliśmy również 18 wystaw czasowych, ukazując przez nie wkład Kościoła w kulturę polską. Pragnęliśmy stworzyć pewną odmienność, nadać inny charakter, aby w Wieży przewijała się atmosfera religijności, skupienia i zadumy. Stąd też specyficzny podkład muzyczny, który towarzyszy zwiedzającym, półmrok w miejscach szczególnych, a także objaśnienia przewodników zwracających uwagę, głównie młodzieży, na wkład Kościoła w ratowanie zabytków.

Założeniem Muzeum było, aby pracownia konserwatorska służyła całej diecezji, wykonując prace solidnie i tanio.

Od początku działalności podjęliśmy również zadanie kompletowania kart inwentaryzacyjnych wszystkich obiektów sakralnych ruchomych w diecezji. Prace te wykonujemy przy współpracy Biur Dokumentacji Zabytków, głównie Lublina i Zamościa.

Od roku 1978 w nowym składzie osobowym pracowni konserwatorskiej zaczęliśmy konserwować śmieiej i sprawniej nowe obiekty, niekiedy bardzo trudne, o dużej randze historycznej. Wykonaliśmy pełną konserwację kaplicy Górskich i kaplicy Borkowskich w Farze w Kazimierzu Dolnym, czterech ołtarzy w kościele św. Agnieszki w Lublinie, ołtarza w Kolegiacie Zamojskiej, 3 ołtarzy z Bystrzycy, wielu obrazów i rzeźb. Trudności w zaopatrzeniu w materiały konserwatorskie, jakie wystąpiły w początkach lat osiemdziesiątych, przewyciężyliśmy sprowadzając je z zagranicy.

Uwieńczeniem ukazującym nasze możliwości, zarówno pod względem fachowym jak i organizacyjnym, była konserwacja, bardzo dużego powierzchniowo i bardzo trudnego w pracy, głównego ołtarza w katedrze lubelskiej.

Reasumując wykonaliśmy na przestrzeni tych minionych lat pełną konserwację ponad 200 obiektów, w tym: stu pięćdziesięciu obrazów olejnych na płótnie, desce lub blasze, 10 ołtarzy, 10 rzeźb i feretronów, 2 ambony, 10 mebli. Wykonano ponadto zabiegi zabezpieczające, dezynfekcję, impregnację, podklejanie, zabezpieczenie lica na około stu obiektach znajdujących się w zbiorach Muzeum.

Od kilku lat działa przy Muzeum pracownia renowacji zabytkowych mebli.

Wychodząc naprzeciw istniejącemu zapotrzebowaniu, Muzeum stworzyło podwaliny i zapoczątkowało działalność Duszpasterstwa Środowisk Twórczych w Lublinie.